

Rondzendbrief Pinksteren 2024

CREDO IN SPIRITUM SANCTUM, DOMINUS ET VIVIFICANTEM

IK GELOOF IN DE HEILIGE GEEST, DE HEER, DE GEVER VAN HET LEVEN

Hoe de Heilige Geest aan het werk is in het leven van de Orde vandaag (1).

Broeders en zusters,

"Zij (De leerlingen van Jezus) werden allen vervuld met de Heilige Geest, en zij spraken het woord van God met vrijmoedigheid." Deze tekst uit de Handelingen van de Apostelen (2) wordt in de liturgie gebruikt als de communiezang van de eucharistie op de dag van Pinksteren: *"Repleti sunt omnes Spiritu Sancto, loquentes magnalia Dei, alleluia."* Op deze dag van genade wil ik spreken over de 'magnalia Dei', 'de wonderen van God' in het heden waarin God ons roept om in onze concrete gemeenschappen onze roeping tot heiligheid in de Orde en haar specifieke charisma gestalte te geven. Als ik langs de gemeenschappen van de Orde reis, ben ik steeds weer getuige van het werk van de Heilige Geest in het leven van de gemeenschappen, in het concrete leven van onze broeders en zusters. Want als er iets zeker is, dan is het wel dat de Heilige Geest ook vandaag - en misschien wel juist vandaag - aan het werk is in onze Orde. Laten we daarom spreken over deze 'wonderen van God'!

Deze openingsverklaring zal jullie misschien verrassen, omdat we zo gewend zijn om met elkaar te praten over al die moeilijke situaties in de Orde, in onze gemeenschappen en in het leven van individuele broeders en zusters. We zijn zo gewend om veel te praten over het gebrek aan roepingen, het gebrek aan voldoende *Patres Immediati*, de vele verzoeken om dispensatie van geloften, het seksueel misbruik, het misbruik van macht en geweten, de opheffing van gemeenschappen enzovoort, enzovoort. Al deze realiteiten beheersen ons leven zozeer dat het gevaar bestaat dat we verstrikt raken in zelfbekommernis en zelfmedelijden. We vergeten te gemakkelijk om ook het positieve te zien, de tekenen des tijds te herkennen en God te danken voor Zijn voortdurende activiteit. Juist deze dankbaarheid zou onze eerste reactie moeten zijn. Enkele jonge leden van een gemeenschap van de Orde verwoordden het onlangs heel goed in een brief aan mij: *'Help ons alstublieft om onze aandacht te verleggen van wat er tekortschiet in onze gemeenschap, in de regio en in de Orde naar de zegeningen die er nu zijn. Leg alstublieft de nadruk op het positieve en geef ons hoop!'*

Velen van ons denken dat God ons in de steek heeft gelaten in deze tijd waarin we door dezelfde HEER geroepen zijn om het cisterciënzercharisma te leven. Je herkent gemakkelijk de klacht van de psalmist als hij het verwoeste Jeruzalem ziet: *"O God, heidenen drongen in uw domein, bevleekten de tempel, uw heiligdom; zij maakten Jeruzalem tot puin. Zij gaven de lijken uwer knechten als aas aan de vogelen des hemels, het lichaam van uw getrouwen het wild gedierte ten prooi. Hun bloed is als het water vergoten vlak onder Jeruzalem. En geen die de doden begrøef. Ons bestaan - van de naburen smaadt, spot en terging van wie ons omringen. Hoe lang nog, Heer? Toornt Gij dan eeuwig, woedt als vuur uw ongena voort?"* (3) De tijd waarin we leven wordt door velen als slecht ervaren.

Regelmatig krijg ik brieven van bezorgde mensen binnen en buiten de Orde die vinden dat we terug moeten naar de manier waarop het kloosterleven was voor Vaticanum II. Terug naar de Latijnse liturgie met haar eenduidige, oude liturgie en prachtige Gregoriaanse gezangen! Alleen dan zullen nieuwe roepingen opbloeien, want kijk maar naar de traditionalisten binnen en buiten de Kerk! Mensen schrijven me over een verlangen om de oude gebruiken van de Orde te herstellen. Toen was alles duidelijk en vooral strikt. Nu doen we onze naam als Cisterciënzers van de Strikte Observantie geen eer meer aan, want er is geen discipline en ascese is ver te zoeken. Mensen schrijven me soms in naam van

Onze Lieve Vrouw om aandachtiger te luisteren naar haar boodschappen die op verschillende plaatsen in de wereld gegeven worden. Alleen dan zullen er roepingen zijn en een toekomst voor de Orde.

Maar aan de andere kant krijg ik brieven van broeders en zusters die het gewoon niet meer weten. Hoe moeten we nu verder? Ze zien een terugkeer naar het verleden als valse hoop of als een verleiding om aan de werkelijkheid te ontsnappen. Maar ze hebben geen oog voor de toekomst omdat de negativiteit van de huidige ervaring van de Kerk, de wereld en de Orde hun visie vertroebelt. Ze verlangen naar nieuwe wegen, maar voelen zich gevangen in de duisternis van het heden. Ze verwachten meer initiatief van mij en van de Orde om iets nieuws te ondernemen.

Maar niemand schrijft mij over het werk van de Heilige Geest in de huidige tijd. Werkt de Heilige Geest dan niet meer? En als de Heilige Geest niet meer werkt, dan werken de Vader en de Zoon ook niet meer, want hoewel hun werkzaamheid verschillend kan zijn, is deze toch niet van elkaar te scheiden. Met deze focus op roepingen en overleven zouden we wel eens ons geloof kunnen verliezen. Misschien is dit vandaag de dag wel het grote probleem dat we niet meer in staat zijn om te onderscheiden waar de Geest van God waait. *Jezus antwoordde hun: 'Des avonds zegt ge: Het wordt mooi weer, want de hemel is rood. En bij zonsopgang: Vandaag komt er storm, want het rood van de hemel ziet er onheilspellend uit! Dus het aanzien van de hemel weet ge wel te beoordelen; kunt ge het de tekenen der tijden dan niet?'* (4) We verliezen ons in neveneffecten en maken randverschijnselen tot middelpunt van alles. Pas als we de werking van de Heilige Geest in onze tijd kunnen zien en benoemen, kunnen we ook vaststellen waar het tegenovergestelde - de werkelijkheid van het kwaad - aan het werk is. Helaas draaien velen dat in onze dagen om, wat resulteert in een ongezonde focus op de werkzaamheid van de duivel ten koste van de werking van de Heilige Geest die, op grond van onze doop, werkzaam is in ieder gedoopt persoon. *"Laten we nooit toegeven aan pessimisme, aan die bitterheid die de duivel ons elke dag voorschotelt."* (5)

Wanneer Sint Bernardus op Pinksterdag tot zijn broeders preekt, probeert hij voor hen zichtbaar te maken wat onzichtbaar is, want *"Vandaag is het feest van de Heilige Geest, waarop het onzichtbare zichtbaar werd."* (6) Laat ik in deze brief proberen zichtbaar te maken waar de onzichtbare Geest van God aan het werk is in het leven van de Orde vandaag. Hij is de Heer in wie wij geloven, de Gever van Leven! Ik doe dit alleen om Zijn grote daden te verkondigen en niet om onszelf een schouderklopje te geven, want *"Niet aan ons, HEER, niet aan ons, maar aan uw naam geef eer omwille van uw liefdevolle goedheid en omwille van uw waarheid."* (7)

De Heilige Geest aan het werk in het leven van de Orde vandaag

Als ik kijk naar het leven van de Orde op dit moment, zie ik de Heilige Geest actief aanwezig in de volgende vijf bewegingen:

1. In de moed om onze kwetsbaarheid te omarmen
2. In het aangaan van vernieuwende samenwerkingsverbanden
3. In het nieuwe leven van (de projecten van) stichtingen
4. In een groeiend bewustzijn van de complementariteit van mannen en vrouwen in de Orde
5. In de daadwerkelijk ervaren medeverantwoordelijkheid

Misschien zijn er nog wel meer om op te wijzen, maar deze volstaan voor dit moment. Het doel van deze circulaire is om God te danken voor de grote dingen die Hij vandaag onder ons doet door het werk van de Heilige Geest en om jullie tegelijkertijd wat informatie te geven over het leven in de Orde. We hebben behoefte aan wat paus Franciscus in *Laudato si* noemt: *'de dankbare contemplatie van de wereld'*

(8) of in de woorden van *Evangelii gaudium*: 'we moeten kijken met een contemplatieve blik.' (9) Het is een 'andere manier van kijken naar de werkelijkheid' om 'de positieve en duurzame ontwikkelingen bijeen te vergaren.' (10)

1. Gods Heilige Geest doet grote dingen in de moed om onze kwetsbaarheid te omarmen

Sinds het Generaal Kapittel van 2002 discussiëren we over het thema kwetsbaarheid in de Orde en in onze gemeenschappen. Een discussie die via vele omwegen uiteindelijk in 2022 leidde tot de aanvaarding van het nieuwe *Statuut voor de Begeleiding van Kwetsbare Gemeenschappen en de opheffing van een gemeenschap* (SBKC). Een discussie die alle bekende fases heeft doorlopen van: "schok en onwil om het te geloven; een poging om te 'onderhandelen' en een irrationeel verlangen om de pijnlijke gebeurtenis op de een of andere manier 'af te wenden' of te ontkennen, gevolgd door een innerlijke strijd die soms gepaard gaat met gevoelens van woede en opstand; en momenten van berusting - voordat we uiteindelijk de vrede van verzoening bereiken - het accepteren van de realiteit" (11) Dat zijn de 5 fasen van de aangekondigde dood.

Het nieuwe statuut is echt het werk van de Heilige Geest en in de afgelopen twee jaar dat we er nu mee werken, laat het al zijn goede vruchten zien. Het helpt gemeenschappen, en dus de Orde als geheel, om kwetsbaarheid met moed tegemoet te treden. Door het Statuut heeft de Heilige Geest ons doen beseffen dat breekbaarheid niet langer als een bedreiging wordt gezien, maar echt als een deelname aan het Paasmysterie. (12) Het heeft ons geholpen afstand te nemen van een monastiek leven waarin kwetsbaarheid niet was toegestaan en waarin we ons vaak verscholen achter een verkeerd begrepen autonomie. Een legende vertelt ons dat de duivel eens probeerde de heilige Martinus van Tours ertoe te verleiden hem te aanbidden door gekleed in mooie kleren en sieraden aan de heilige te verschijnen en te beweren dat hij Onze-Lieve-Heer was. Martinus doorzag de list van de duivel onmiddellijk en zei: "Waar zijn je merktekens van de spijkers? Waar is de wond in je zijde? Als ik de lijdenswonden zie, dan zal ik Hem aanbidden." Zonder de wonden wist Martinus dat het Jezus niet was. (13) De duivel kent immers geen kwetsbaarheid!

In de afgelopen twee jaar heb ik het voorrecht gehad om veel gemeenschappen te ontmoeten die hun kwetsbaarheid moedig onder ogen durven zien. In de Raad zijn we soms erg onder de indruk van deze moed. We zien een toename in de kwaliteit van visitatiekaarten, maar ook in de huisverslagen die aan de regiobijeenkomsten worden gegeven. Mensen zijn open en eerlijk en durven de juiste vragen te stellen. Men wordt niet alleen geconfronteerd met kwetsbaarheid op het gebied van de toekomst van een gemeenschap, maar ook op het gebied van economie, gemeenschapsleven, volledige en actieve deelname aan het liturgische en gemeenschapsleven, om nog maar te zwijgen van kwetsbaarheid in het individuele leven van broeders en zusters en zelfs van oversten.

Het nieuwe statuut ziet in de kwetsbaarheid van gemeenschappen een kans om voor het leven te kiezen, mogelijk resulterend in een revitalisering van de gemeenschap. Als deze revitalisatie niet mogelijk is, stelt het nieuwe statuut zelfs de sluiting van een gemeenschap aan de orde. Sluiting, soms onvermijdelijk, stelt een gemeenschap in staat het sterven van het graan in te gaan om vrucht te dragen. Een vruchtbaarheid die onzichtbaar is en die we niet kennen, maar waarin we, dankzij het Paasmysterie van Jezus Christus, mogen geloven.

Het nieuwe statuut is een grote hulp voor de oversten, de *Patres Immediati* en de gemeenschappen om in hun kwetsbare situatie voor het leven te kiezen. Het meest opvallende kenmerk van dit statuut is misschien wel de nieuwe figuur van de Monastieke Commissaris. (14) Zijn/haar eerste en belangrijkste taak is om samen met de fragiele gemeenschap op zoek te gaan naar nieuw leven. Zijn/haar belangrijkste taak is revitalisering, het weer centraal stellen van het zoeken naar God en het leven. Een goed voorbeeld

in dit verband is het werk van Dom Guillaume, Monastiek Commissaris van Latroun (Israël). Samen met de broeders van zowel Latroun als het moederhuis Sept Fons heeft hij de gemeenschap nieuw leven kunnen inblazen. Een ander voorbeeld is het werk van Dom Rufus, Monastiek Commissaris van Mount Melleray, Roscrea en Mellifont (Ierland). Deze gemeenschappen proberen nu tot een unie te komen en hebben al een gemeenschappelijk noviciaat met bovendien één overste en één raad voor de drie gemeenschappen.

Er zijn ook voorbeelden van monastieke commissarissen die, na alles gedaan te hebben, met de gemeenschap tot de conclusie kwamen dat sluiting onafwendbaar is. Uiteindelijk gaat het dus om leven en waardig sterven. Ik denk hier aan het goede en harde werk van M. Genevieve-Marie, Monastiek Commissaris van de monialen van Notre Dame de l'Assomption (Canada). Het waaien van de Geest in deze moeilijke en pijnlijke situaties is vaak geen zachte bries. Het is de storm op het meer waarin de verlokkelijke stem van Jezus klinkt: "*Vat moed! Ik ben het! Wees niet bang.*" (15)

Momenteel zijn er 11 gemeenschappen in de Orde met een Monastiek Commissaris. Onder de monniken: Westmalle, Oelenberg, Mount Melleray, Roscrea, Mellifont, Latroun, Oseira, Snowmass, Las Escalonias en Myrendal. Bij de zusters: Assomption.

Bij de praktische toepassing van het nieuwe statuut is de Heilige Geest echt aan het werk. Hij helpt ons als Orde en als gemeenschappen om onszelf te bevrijden uit de gevangenis van zelfbekommernis. Hiervoor is moed nodig, die zonder de Heilige Geest niet mogelijk is. "*Het geheim van zijn hart wordt opengelegd door de kloven in zijn lichaam*" (*Patet arcanum cordis per foramina corporis*) volgens St. Bernardus. (16) De Heilige Geest onderricht ons in de huidige tijd om met moed de kwetsbaarheid onder ogen te zien om het geheim van Gods hart te bereiken: het Paasmysterie!

2. Gods Heilige Geest doet grootse dingen in vernieuwende samenwerkingsverbanden

Thomas Merton schreef in *Nieuwe zaden van contemplatie*: '*Als je contemplatie voornamelijk beschouwt als een middel om te ontsnappen aan de ellende van het menselijk leven, als een terugtrekking uit de angst en het lijden van deze strijd om hereniging met andere mensen in de naastenliefde van Christus, dan weet je niet wat contemplatie is en zul je God nooit vinden in je contemplatie. Want juist in het hervinden van onze vereniging met onze medemensen in Christus ontdekken we God en kennen we Hem, want bij hen begint Zijn leven in onze ziel door te dringen en neemt Zijn liefde bezit van onze vermogens en zijn we in staat uit te vinden Wie Hij is vanuit de ervaring van Zijn barmhartigheid, waardoor we bevrijd worden uit de gevangenis van de zelfbekommernis*'. (17)

De grote vrucht van de Heilige Geest die we momenteel in de Orde zien is een groeiende samenwerking, '*die ons bevrijdt uit de gevangenis van de zelfbekommernis*'. Zowel gemeenschappen als individuele oversten zoeken meer dan ooit de samenwerking met elkaar en zijn bereid elkaar te helpen. Deze bereidheid om elkaar te helpen heeft onze Orde vanaf het begin gekenmerkt, met de *Carta Caritatis* en alle andere structuren zoals filiatie en *Patres Immediati*, maar de huidige ervaringen van kwetsbaarheid maken het mogelijk dat nieuwe initiatieven en andere structuren tot bloei komen, "*omdat wonden en pijnen openingen en gelegenheden worden voor een nieuwe visie.*" (18)

Is de Heilige Geest niet aan het werk in de hulp die sommige broeders uit Guimaras aan Kopua geven? Heeft de Heilige Geest de gemeenschap van Esmeraldas niet geïnspireerd om de gemeenschappen van Geronde, El Rosal, Carrizo en Fons Pacis te helpen in plaats van een nieuwe stichting te beginnen? In West-Frankrijk proberen de gemeenschappen die behoren tot de filiatie van La Trappe meer met elkaar samen te werken door regelmatige bijeenkomsten van oversten en hun economen, samenwerking op het gebied van economie en vorming (initiële en voortgezette vorming), gezamenlijke retraites. Op

Schiermonnikoog (Nederland) proberen de monniken samen vorm te geven aan een monastiek leven dat de grenzen van verschillende monastieke spiritualiteiten overstijgt door samen met een kleine groep karmelieten het Goddelijk Officie te bidden. Ik denk hier ook aan het regionale verpleeghuis Monte Sion van de Spaanse kloosters samen met de congregatie van Las Huelgas. En hoe was de Heilige Geest niet voelbaar tijdens het Generaal Kapittel van de Congregatie van Las Huelgas in 2023, waar niet alleen de moed was om kwetsbaarheid onder ogen te zien, maar ook de openheid voor een grotere en vernieuwende samenwerking tussen gemeenschappen door de mogelijkheid van affiliatie te aanvaarden? Heeft de Heilige Geest ons sinds de Covid 19 pandemie niet de positieve mogelijkheden aangereikt voor online bijeenkomsten, in het bijzonder vormingssessies?

Het is goed om te zien dat gemeenschappen niet (meer) bang zijn om te vragen om een Commissie voor de Toekomst, zoals deze beschreven staat in het *Statuut voor de Begeleiding van Kwetsbare Gemeenschappen*. Deze commissie kan een goede hulp zijn voor een fragiele gemeenschap om de broederschap en zorg van de Orde te ervaren. Zelfs in geografisch uitgestrekte regio's is deze commissie voor de toekomst inmiddels doorgedrongen (Guimaras ORIENS - Kokoubou RAFMA). Mensen verschuilen zich niet langer achter afstand, taalbarrières en culturele verschillen, enz. Ik denk hier aan de commissie voor Guimaras. Deze commissie brengt zelfs verschillende culturen samen en laat zien dat we allemaal een verantwoordelijkheid voor elkaar hebben. Zijn al deze samenwerkingen niet het werk van de Heilige Geest? Als gevolg van de moed om onze kwetsbaarheid onder ogen te zien, ontstaan er nieuwe en innovatieve initiatieven rondom solidariteit. De hulp die de zusters van Sora (Panama) kregen van de gemeenschappen van de Orde nadat ze Nicaragua moesten verlaten, maakte diepe indruk op iedereen, niet in de laatste plaats op de zusters zelf. *"Dankbaarheid zij uw offer aan God, de Allerhoogste; kwijt Hem uw geloften."* (19)

Ik was ook onder de indruk van de broeders van Oita die een deel van hun begraafplaats aan de lokale moslimgemeenschap schonken omdat zij hun doden niet waardig konden begraven. In veel gemeenschappen zie ik ook een delen van hun eigen kwetsbaarheid met mensen rondom de kloosters. De broeders van Mokoto, geïnspireerd door de Heilige Geest, laten iedereen binnen en buiten de Orde zien dat er bij God geen aanzien des persoons is, maar dat iedereen als gast kan aankloppen bij het klooster, want *"Ik ben gekomen als gast en jullie hebben Mij ontvangen."* (20) Ze richtten hun klooster en landgoed in om 25.000 vluchtelingen op te vangen. Veel kloosters in Europa hebben vluchtelingen uit de Oekraïne opgenomen. Al deze en vele andere voorbeelden zijn in lijn met de encycliek *Fratelli tutti* van paus Franciscus: *"Solidariteit betekent veel meer dan sporadische daden van vrijgevigheid stellen. Het betekent denken en handelen in termen van gemeenschap."* (21) Deze daden van solidariteit gaan niet in tegen onze contemplatieve roeping, maar zijn er het gevolg van.

Ik zie deze hernieuwde samenwerking vaak in gemeenschappen die niet alleen de roep van de armen maar ook de roep van Moeder Aarde serieus nemen en zich, in overeenstemming met *Laudato si* (22), openstellen voor hernieuwde samenwerking met de aarde in hun dagelijks leven en werk. Ook hier zijn de wonden en kwetsbaarheid van de schepping openingen en kansen geworden voor een nieuwe visie.

3. Gods Heilige Geest doet grote dingen in het nieuwe leven van (de projecten) van stichtingen

Te midden van alle kwetsbaarheid van gemeenschappen en de sluiting van sommige gemeenschappen, is het opmerkelijk om te zien dat de Orde momenteel betrokken is bij vijf projecten van stichtingen. In Senegal is de gemeenschap van Sept Fons (Frankrijk) bezig met een stichtingsproject op verzoek van de benedictijner abt van Keur Mousa. Hij wilde een grotere diversiteit van het benedictijnse leven in Senegal. Momenteel zijn er acht broeders in Badí (Senegal) en enkele Senegalese broeders hebben al

plechtige professie gedaan in Sept Fons. De gemeenschap van Sept Fons vraagt de Centrale Commissie van juni 2024 om officiële erkenning van dit stichtingsproject. Tegelijkertijd overweegt de gemeenschap van Sept Fons ook een project voor een stichting in Vietnam.

In Colombia werkt de gemeenschap van Humocaro (Venezuela) aan een stichtingsproject in El Rosal, ten noorden van de hoofdstad Bogota. De zusters wonen hier al enkele jaren en hebben al een goede economie opgebouwd. Ze genieten het vertrouwen en de steun van de lokale bevolking. De huidige behuizing is echter te klein. Twee zusters uit Esmeraldas hebben zich bij dit project aangesloten.

In Nigeria heeft de gemeenschap van Awum in Akokwa een project opgezet. Vanwege de Covid 19 pandemie kon dit project nog niet door de Orde worden erkend als officiële stichting. Het is de bedoeling dat dit tijdens het Generaal Kapittel van 2025 gebeurt.

Sinds 2023 heeft de gemeenschap van Rawaseneng (Indonesië) een stichtingsproject op het eiland Kalimantan.

Deze nieuwe projecten getuigen van nieuw leven en de bereidheid van gemeenschappen om het cisterciënzercharisma door te geven en te incultureren in een nieuwe omgeving. Hier is de Heilige Geest op een bijzondere manier aan het werk "*in het vervullen van de missie van evangelisatie, op een monastieke manier, als de contemplatieve aanwezigheid van de Kerk.*" (23)

Zoals Paus Franciscus mij tijdens een audiëntie duidelijk maakte, getuigt het van moed dat onze Orde, geïnspireerd door de Heilige Geest, haar missie van evangelisatie op '*een monastieke manier*' serieus nam door haar laatste twee officieel erkende stichtingen in Europa te laten plaatsvinden. Precies daar, in dit meest gesecculariseerde deel van de wereld, werden Palaçoulo (Portugal) en Munkeby (Noorwegen) getuigen van de contemplatieve aanwezigheid van de Kerk, elk op hun eigen manier.

Getuigen niet al deze nieuwe cisterciënzer gemeenschappen van een sterk verlangen, met allerlei vormen van nieuw leven en nieuwe verbindingen, die voortdurend het risico lopen te breken en te mislukken. Zelfs in dat nieuwe leven is kwetsbaarheid altijd aanwezig.

4. Gods Heilige Geest doet grote dingen in de complementariteit tussen monniken en monialen binnen de structuren van de Orde

De meningen over het document *Cor Orans* lopen sterk uiteen in de Kerk en onder contemplatieve monialen wereldwijd. Het document zette onbedoeld grote druk op de eenheid tussen monniken en monialen in onze Orde. Het Generaal Kapittel van 2022 liet echter zien dat *Cor orans* voor ons een reden werd om de complementariteit tussen mannen en vrouwen in onze Orde te bevestigen en zelfs te versterken. Als het gezin de natuurlijke gemeenschap is waar de complementariteit tussen man en vrouw ten volle gerealiseerd wordt, dan wordt de Orde steeds meer een familie waarbinnen deze complementariteit gerealiseerd wordt als zichtbaar teken van dat onzichtbare mystieke lichaam: de Kerk.

Om het werk van Gods Heilige Geest op dit punt beter te begrijpen, raad ik iedereen aan om de catechese van paus Franciscus over dit punt te lezen en erover te mediteren. Hij zegt bijvoorbeeld: "*De ervaring leert ons: om zichzelf goed te kennen en op een harmonieuze manier volwassen te worden, heeft de mens de wederkerigheid tussen man en vrouw nodig. Als dit niet gebeurt, kan men de gevolgen zien. We worden gemaakt om naar elkaar te luisteren en elkaar wederzijds te helpen. We kunnen zeggen dat zonder wederzijdse verdieping van deze relatie - in denken en doen, in voelen en werken, en ook in geloof - noch de een noch de ander ten diepste kan begrijpen wat man en vrouw zijn betekent. ... We hebben nog niet ten diepste begrepen wat het vrouwelijk genie ons kan leren, wat de vrouw in de*

samenleving en ook ons kan leren: de vrouw kan de dingen anders zien, wat het denken van de man aanvult. Het is een weg die met meer creativiteit en moed bewandeld moet worden." (24)

Dankzij de Heilige Geest bewandelt onze Orde deze weg en sinds het laatste Generaal Kapittel zien we bijvoorbeeld vrouwelijke oversten optreden als *Pater Immediatus* van gemeenschappen van monialen en zelfs van monniken. Tot nu toe zijn de ervaringen positief en zien we dat deze vrouwelijke oversten hun taken met grote bekwaamheid uitoefenen. Hun ervaringen zijn positief, maar ook die van de broeders en zusters die aan hun waakzame zorg zijn toevertrouwd. Momenteel zijn er 4 vrouwelijke oversten die optreden als *Pater Immediatus* voor 6 gemeenschappen van monialen (25) en 6 vrouwelijke oversten voor 8 gemeenschappen van monniken. (26)

We zien ook dat het voor vrouwelijke oversten geen probleem is om volledig deel te nemen aan commissies voor de toekomst of commissies voor de opheffing van een gemeenschap. Hoe moeilijk en kwetsbaar ook, de gemeenschappen Tre Fontane en Aqua Salvia in Rome zijn - naar mijn mening - een profetisch experiment dat zou moeten rekenen op meer steun van de Orde in termen van menskracht (vooral van de monniken). Vooral op deze belangrijke plaats in Rome, in het hart van de Kerk, is het getuigenis van de complementariteit van monniken en monialen van groot belang. Op twee plaatsen in de Orde dient een zuster nu ook als vormingsverantwoordelijke voor monniken in de initiële vorming (Tre Fontane - New Melleray). Weer een voorbeeld van hoe de Geest nieuwe en verrassende wegen opent, die we tot voor kort ondenkbaar en zelfs onwenselijk achtten.

Als Kerk en als Orde staan we nog aan het begin van deze weg, die nog veel meer creativiteit en moed van ons allemaal zal vragen. Een weg die we alleen kunnen gaan door naar elkaar te blijven luisteren in dialoog en gebed. Een recente studie van de statistieken van de Orde laat zien dat met de huidige daling van zowel het aantal monniken als monialen, op 15 september 2025 (tijdens het volgende GK) de Orde (waarschijnlijk) evenveel monniken als monialen zal hebben. Na die datum zullen de monialen in de meerderheid zijn. Een situatie die sinds de 13e eeuw niet meer is voorgekomen. Wat betekent dit voor de toekomst van de Orde?

5. Gods Heilige Geest is werkzaam in een toenemend bewustzijn van medeverantwoordelijkheid in de gemeenschappen.

De huidige kwetsbaarheid van gemeenschappen wereldwijd heeft ons ook doen beseffen dat er een gedeelde verantwoordelijkheid is van alle leden van een gemeenschap en van alle gemeenschappen van de Orde. (27) Is het niet het werk van de Heilige Geest dat Hij op dit moment alle gemeenschappen laat nadenken over dit thema van medeverantwoordelijkheid? Onze structuren mogen dan synodaal zijn, maar maken we er ook echt gebruik van? Juist in onze kwetsbaarheid ligt een oproep tot gedeelde verantwoordelijkheid.

Het gevaar van kwetsbaarheid is dat men zich opsluit in zijn eigen wereld en zich afsluit van de grotere menselijke familie, maar ook van de gemeenschap van de Kerk en de Orde. Deze geest van isolationisme zien we (vaak) niet alleen in kleine gemeenschappen, maar soms ook in grote en vitale gemeenschappen. Deze laatste zijn kwetsbaar door hun grote aantallen en het geloof dat ze beter zijn dan anderen. Ze sluiten zichzelf op in een eigen wereld waarin de constituties van de Orde naar believen worden gebruikt. Dit is niet de medeverantwoordelijkheid die Gods Geest ons vandaag wil geven als een geschenk om werkelijk een zichtbaar teken van eenheid in verscheidenheid te zijn in de wereld als het Lichaam van Christus.

De Heilige Geest inspireert momenteel gemeenschappen van de Orde om na te denken over hoe medeverantwoordelijkheid wordt beleefd in het bestuur van de gemeenschap. In die zin kan de oproep van de Vader Generaal om een economische visitatie te houden voor het Generaal Kapittel van 2025 begrepen worden. Zo'n economische visitatie is niet zozeer een visitatie aangaande de financiële situatie van een gemeenschap, maar vooral om inzicht te krijgen in de medeverantwoordelijkheid die allen in de gemeenschap hebben voor de economie ten dienste van het cisterciënzercharisma. Wie neemt de beslissingen over de economie? Is er een financiële raad? Zijn er door de gemeenschap grenzen gesteld aan de uitgaven van de verantwoordelijken? Hoe staat het met de verantwoording? Deze economische visitatie is een hulpmiddel om gemeenschappen bewuster te maken van gedeelde verantwoordelijkheid, zodat onze economie echt in dienst staat van het charisma en geen eigen leven gaat leiden los van onze roeping.

Deze gedeelde verantwoordelijkheid is, net als de complementariteit van monniken en monialen, gebaseerd op ons doopsel. Meer en meer doet de Heilige Geest ons beseffen dat niet onze eigen wil, onze professie of ons priesterschap de basis is van ons monastieke leven, maar alleen het doopsel. Het doopsel dat we delen met al onze broeders en zusters binnen en buiten de gemeenschap. Dankzij het werk van de Heilige Geest herontdekken we de genade van het doopsel in deze tijd van het synodale proces in de Kerk. Het maakt ons monniken en monialen er meer van overtuigd dat we samen met alle gedoopten op weg zijn. Ieder van ons heeft zijn eigen roeping, maar alle speciale gaven die voortkomen uit het ene doopsel vullen elkaar aan en hebben elkaar nodig. Als contemplatieven hebben we onze missie te midden van het pelgrimerende volk van God. Het is de Heilige Geest die ons vandaag uitnodigt om onze missie te heroverwegen in gemeenschap met alle gedoopten in de Kerk, omwille van de wereld.

In dit opnieuw doordenken van onze missie moeten we de stemmen van iedereen horen. De Heilige Geest nodigt ons vandaag in onze Orde uit om gevoeliger te worden voor de stille stemmen buiten de westerse wereld. Een van de vruchten van de Synodale Kerk is dat we leren om meer open te staan voor elkaar. Het is een uitdaging, geïnspireerd door de Heilige Geest, voor de westerse gemeenschappen om meer te luisteren. Maar voor de anderen is het de uitdaging, geïnspireerd door de Heilige Geest, om niet bang te zijn om te spreken! Laten we niet bang zijn om te luisteren! Laten we niet bang zijn om te spreken! Hier zie ik een taak voor de regio's ORIENS, RAFMA en REMILA in onze Orde. Deze regio's zijn van nature een verzameling van een rijke verscheidenheid in culturen, talen en afkomst (meer dan andere). Een van de vruchten van de Heilige Geest die de Kerk in deze regio's heeft gekregen, is haar *'gevoel voor onderlinge verbondenheid van de menselijke gemeenschap'*. (28) Ze kunnen de Orde helpen om meer aandacht te hebben voor deze onderlinge verbondenheid, en daarbij relatiegericht te zijn in eenheid en verscheidenheid door geduldig naar elkaar te luisteren.

Conclusie

Broeders en zusters, als Orde maken we ook deel uit van het mystieke lichaam van Christus. Ja, dit mystieke lichaam is kwetsbaar. Het visioen van Sint Martinus van Tours heeft ons laten zien dat broosheid in essentie bij de Kerk hoort, het lichaam van Christus. Thomas Merton gebruikt in deze context het beeld van het Lichaam van Gebroken Beenderen. We zien het lichaam van de verrezen Heer, maar met duidelijke wonden. In die wonden, in onze kwetsbaarheid, openen zich deuren naar een nieuwe toekomst, geïnspireerd door de Heilige Geest. Het is de verrezen Heer die ons in en door deze kwetsbaarheid zijn Geest geeft. Een Geest van moed. Een Geest van samenwerking. Een Geest van nieuw leven! Een Geest van complementariteit. Een Geest van medeverantwoordelijkheid.

Ik ben dankbaar dat ik als Vader Generaal het werk van de Heilige Geest mag ervaren in de kwetsbaarheid van de Orde. Dit geeft echt Hoop! De Heilige Geest stuwt ons voort naar een dieper en beter begrip van onze roeping in de huidige tijd. Misschien is het tijd voor ons om opnieuw te proberen woorden te vinden om onze missie in de Kerk en de wereld van vandaag te formuleren om richting te

geven aan ons leven. Om die missie te formuleren hebben we elkaar nodig! We hebben de Heilige Geest nodig!

Dit jaar werd ik tijdens de Paaswake vooral getroffen door de woorden die de priester uitspreekt bij het zegenen van de Paaskaars: "*Door zijn heilige en glorieuze wonden moge Christus, onze Heer, ons behoeden en bewaren.*" Tijdens dit gebed drukt hij de vijf goudkleurige wierookkorrels in de kaars, die de vijf transformerende en helende wonden van Christus symboliseren, en gebruikt ze om de eerste en laatste letters van het Griekse alfabet erin aan te brengen ter herinnering aan de kosmische grootheid van de Opgestane, die tijd en ruimte omvat: "*Christus, gisteren en vandaag, het begin en het einde, Alfa en Omega, alle tijd behoort Hem toe*" Opeens realiseerde ik me dat deze paaskaars niet alleen Christus zelf is, maar dat dit onze Orde is, kwetsbaar in tijd en ruimte, maar haar vlam brandt, dankzij de Heilige Geest, nog steeds licht gevend in de duisternis. *Lumen Christi! Deo Gratias!*

De Heilige Geest is Heer en Hij is de Gever van Leven. Leven dat we in overvloed van Hem mogen ontvangen. Laten we ons geloof in het werk van de Heilige Geest niet verliezen! Laten we daar dankbaar voor zijn en van daaruit leven. Moge Maria, de Bruid van de Heilige Geest, ons leiden in die dankbaarheid voor ons huidige leven. Moge zij ons met haar voorbede helpen om het geschenk van het leven vorm te geven tot lof en eer van Gods naam en tot heil van de hele schepping.

Alle tijden behoren Hem toe! We leven in een tijd vol genade!

Ik wens u allen een gezegend Pinksterfeest!

*Br. Bernardus Peeters oco, abt generaal
Sujong, 7 mei 2024*

- (1) Deze circulaire is een bewerking van de openingsconferentie van de Regionale Vergadering van Oriens in Sujong 8/05/24.
- (2) Handelingen 4, 31
- (3) Ps 79:1-5
- (4) Mat 16:2-4
- (5) Paus Franciscus: Audiëntie met het College van Kardinalen, vrijdag 15 maart 2013
- (6) Pent 1,1
- (7) Ps 115,1
- (8) Paus Franciscus, *Laudato si*, 214.
- (9) Paus Franciscus, *Evangelii gaudium*, 71.
- (10) Paus Franciscus, *Laudato si*, 114.
- (11) T. Halik, *Raak de wonden aan*. p. 14.
- (12) SBKC 3.
- (13) Sulpicius Severus, *Over het leven van Sint Maarten*. C. 24.
- (14) SBKC 10; St. 34bis
- (15) Matt. 14:27
- (16) *Commentaar op het Hooglied*, 61.
- (17) Thomas Merton, *Nieuwe zaden van contemplatie*, p. 92.
- (18) H. Nouwen, *De gewonde heler*, p. 94.
- (19) Ps 50 (51),14
- (20) RB 53, 2; Matt. 25;35.
- (21) Paus Franciscus, *Fratelli tutti*, 116.
- (22) Paus Franciscus, *Laudato si*, 44.
- (23) C. 68.1
- (24) Paus Franciscus, Audiëntie van 15 april 2015.
- (25) M. Dominique van Soleilmont voor Laval, Nazareth; M. Isabelle van Val d'Igny voor Bonneval, Baumgarten; M. Marie Christine van Rivet voor Blauvac; M. Anne-Emmanuel van Blauvac voor Fons Pacis.
- (26) M. Brigitte van Tautra voor Bethlehem; M. Marie van Glencairn voor Mount Melleray, Roscrea, Mellifont; M. Jo van Whiteland voor Bolton; M. Katharina van Nazareth voor Aiguebelle; M. Pascale van Arnhem voor Schiermonnikoog; M. Rebecca van Mississippi voor New Melleray.
- (27) Cf. Cst. 4
- (28) Einddocument van de Aziatische Continentale Assemblee over Synodaliteit, 16 maart 2023, 2. "*Hoewel de systemen van geloof, waarden en symbolen van plaats tot plaats verschillen, trekt de onderlinge verbondenheid van de menselijke gemeenschap de Aziatische mensen samen. De Aziatische waarde van relatiegericht zijn (met God, zichzelf, andere mensen en de kosmos) draagt bij aan de eenheid van de menselijke familie en de eenheid van de volkeren van Azië.*"